

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ
МОТИВАЦІЇ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ
КУЛЬТУРОЮ СТУДЕНТІВ РІЗНИХ ГРУП
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

*Кошелева Олена¹, Москаленко Наталія¹, Сидорчук Тетяна¹,
Пісарькова Олександра², Максимов Андрій³*

¹Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту

²Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

³Український державний університет науки і технологій

DOI:10.32540/2071-1476-2024-1-043

Annotation

Introduction. Formation of motivation for learning is one of the key problems in pedagogy and physical education. Experts note that the formation of needs, motives and interests of students of higher education in the field of physical culture is influenced by a number of specific factors, among which special attention should be paid to those created by the professional environment, which determine the requirements for the level of development of physical and mental qualities necessary for the successful performance of professional activities. The analysis of modern scientific and pedagogical literature indicates an insufficient number of scientific studies devoted to the study and comparative analysis of the features of the motivation of students of different groups of specialties to engage in physical education, which determines the relevance of our research.

The purpose of the study is to justify the system of measures for the formation of motivation for physical education of students of different groups of specialties.

Research material and methods. The research was conducted on the basis of the Oles Honchar Dnipro National University. 19 teachers of the Department of Physical Education and 180 students took part in it. To achieve the goal, the following methods were used: theoretical analysis and generalization of literary sources, analysis of documentary materials, questionnaires; methods of mathematical statistics.

The results. In the course of the study, the peculiarities of the attitude towards physical education classes of students of different groups of specialties were determined. It was found that there are significant differences in the motivational priorities for physical education, lifestyle and level of motor activity of students of different groups of specialties. In order to form students' motivational and value attitudes towards physical education and improve the efficiency of the physical education process, it is proposed to use interactive teaching methods in the process of theoretical training and introduce modern technologies for organising students' activities during extracurricular activities. The choice of means, methods and technologies for organising training for different groups of specialties is recommended to be based on the requirements of professional activity for the development of physical and mental qualities of future specialists.

Conclusions. The results of the survey of participants in the educational process indicate the feasibility of implementing the proposed methods and technologies of training organization for the formation of motivational and value attitudes of students of different groups of specialties to physical education.

Keywords: physical education, students, motivation, groups of specialties, professional activity.

Анотація

Вступ. Формування мотивації до навчання є однією з ключових проблем в педагогіці та фізичному вихованні. Фахівці зазначають, що на формування потреб, мотивів та інтересів здобувачів вищої освіти в галузі фізичної культури впливає ряд специфічних факторів, серед яких особливої уваги заслуговують ті, що створені професійним середовищем, які визначають вимоги до рівня розвитку фізичних і психічних якостей, необхідних для успішного виконання професійної діяльності. Аналіз сучасної науково-педагогічної літератури свідчить про недостатню кількість робіт, присвячених вивченню та порівняльному аналізу особливостей мотивації студентів різних груп спеціальностей до занять фізичною культурою, що обумовило актуальність нашого дослідження.

Мета дослідження – обґрунтувати систему заходів щодо формування мотивації до занять фізичною культурою студентів різних груп спеціальностей.

Матеріал та методи дослідження: Дослідження проводилися на базі Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. В ньому взяли участь 19 викладачів кафедри фізичного виховання та 180 студентів. Для досягнення поставленої мети використовувались наступні методи: теоретичний аналіз та узагальнення літературних джерел, аналіз документальних матеріалів, анкетування, методи математичної статистики.

Результати. В ході дослідження визначено особливості ставлення до занять фізичною культурою студентів різних груп спеціальностей. Встановлено, що спостерігаються значні відмінності у мотиваційних пріоритетах до занять фізичною культурою, способі життя та рівні рухової активності студентів різних груп спеціальностей. Для формування мотиваційно-ціннісного ставлення студентів до занять фізичною культурою, підвищення ефективності процесу фізичного виховання запропоновано застосовувати інтерактивні методи навчання в процесі теоретичної підготовки та впроваджувати сучасні технології організації діяльності студентів під час проведення позанавчальних занять. Вибір засобів, методів і технологій організації навчання для різних груп спеціальностей рекомендовано здійснювати на основі врахування вимог професійної діяльності до розвитку фізичних та психічних якостей майбутніх фахівців.

Висновки. Результати анкетування учасників освітнього процесу свідчать про доцільність упровадження запропонованих методів і технологій організації навчання для формування мотиваційно-ціннісного ставлення студентів різних груп спеціальностей до занять фізичною культурою.

Ключові слова: фізичне виховання, здобувачі вищої освіти, мотивація, групи спеціальностей, професійна діяльність.

Вступ. Дослідженню проблеми формування мотиваційно-ціннісного ставлення студентської молоді до занять фізичною культурою і спортом присвячена велика кількість наукових праць. Дослідниками виявлено закономірності формування мотивів та інтересів здобувачів вищої освіти у сфері фізичної культури і спорту [9,12]; визначені мотиваційні пріоритети студентської молоді в цій сфері [13,17]; вивчені особливості ціннісних орієнтацій студентів, які займаються в різних навчальних відділеннях ЗВО [16]; досліджені проблеми реалізації диференційованого підходу з урахуванням інтересів і потреб студентів в галузі фізичної культури і спорту [27]; визначені зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на формування мотивації студентів до занять фізичними вправами [1,15]; досліджено особливості

формування мотивації до занять руховою активністю з урахуванням гендерних характеристик [6,12]. Увага науковців до зазначених питань пояснюється тим, що формування мотивації до навчання є однією з ключових проблем в педагогіці та фізичному вихованні. Викладач не зможе створити ефективну взаємодію зі студентом без урахування його мотивів, а досягнення високих результатів навчальної діяльності, перш за все, залежить від сформованості у студента позитивної мотивації до неї [3].

У науковій літературі мотивацію розглядають як психічний регуляторний механізм, що приводить в дію поведінку особистості та скеровує її на досягнення визначеної мети [1]. Мотивація – один із найважливіших факторів поряд зі здібностями, знаннями, навичками, який забезпечує успіх

у будь якій діяльності. Це сукупність спонукальних факторів, які викликають активність особистості і визначають спрямованість її діяльності [15,16]. Поняття мотивації є одним з основних понять, що характеризують рушійні сили поведінки та діяльності людини. Адже, чим вищий рівень мотивації, тим більш високих результатів може досягти людина. При цьому, як зазначають дослідники, продуктивність діяльності, її процес і результат визначаються спрямованістю і змістом мотивів, їх силою та активністю. Мотив являє собою більш-менш усвідомлене спонукання до певного виду діяльності [10,13,15].

Серед мотивів, що спонукають здобувачів вищої освіти до занять фізичними вправами, дослідники виокремлюють: оздоровчі (зміцнення здоров'я та профілактика захворювань), рухово-діяльнісні

(підвищення рівня фізичної підготовленості та працездатності), змагально-конкурентні (покращання спортивних результатів), естетичні (покращання зовнішнього вигляду, вдосконалення статури), комунікативні (реалізація прагнення до спілкування), пізнавально-розвивальні (реалізація прагнення пізнати свій організм, його можливості), творчі (сприяння у розвитку пізнавальних процесів), професійно-орієнтовані (покращання навчальної або професійної діяльності), виховні (сприяння у вихованні особистості), культурологічні (розширення світогляду), адміністративні (реалізація вимог викладача, керівника) та психолого-значущі (формування вольових якостей, психічної стійкості) [1,3,16]. На думку науковців, мотиви ієрархічно пов'язані між собою. Одні з них є основними, інші – підпорядкованими, другорядними. У разі зміни життєвої ситуації, провідного типу діяльності, мотиви можуть переміщатися в ієрархічному ряду [1,10].

Фахівці зазначають, що на формування потреб, мотивів та інтересів здобувачів вищої освіти в галузі фізичної культури впливає ряд специфічних факторів, серед яких виділяють внутрішні суб'єктивні (стать, вік, інтелектуальний розвиток, стан здоров'я) та зовнішні (оточення, вплив засобів масової інформації тощо) [1, 10, 15]. Серед зовнішніх факторів одними з найбільш вагомих є ті, що створені професійним середовищем, які визначають вимоги до рівня розвитку фізичних і психічних якостей, необхідних для успішного виконання професійної діяльності.

Проте, аналіз сучасної науково-педагогічної літератури свідчить про недостатню кількість наукових досліджень, присвячених вивченню та порівняльному аналізу мотиваційних пріоритетів студентів різних груп спеціальностей до занять фізичною

культурою, визначенню шляхів формування в них усвідомленої потреби в регулярній, раціонально організованій руховій активності, що обумовлює актуальність нашого дослідження.

Мета дослідження – обґрунтувати систему заходів щодо формування мотивації до занять фізичною культурою студентів різних груп спеціальностей.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження проводилися на базі Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (ДНУ ім. О.Гончара). В ході дослідження використовувалась класифікація спеціальностей для побудови системи ППФП, запропонована Л.П. Пилипеєм [25], у відповідності до якої окремі спеціальності об'єднуються в 6 груп: інформаційно-логічну; комунікативну; творчо-образну; технічну; екстремальну; природничо-аграрну. В дослідженні взяли участь 19 викладачів кафедри фізичного виховання та 180 студентів I-III курсів, які представляли три групи спеціальностей: інформаційно-логічну, природничо-аграрну, комунікативну (по 60 студентів від кожної групи).

Для досягнення поставленої мети використовувались наступні методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення літературних джерел; аналіз документальних матеріалів, анкетування; методи математичної статистики.

Результати. Аналіз освітньо-професійних програм (ОПП) ДНУ ім. О.Гончара зі спеціальностей, представники яких брали участь у дослідженні, свідчить, що «Фізичне виховання» є обов'язковим освітнім компонентом в усіх ОПП. Вивчення робочих навчальних програм з дисципліни «Фізичне виховання» для різних груп спеціальностей свідчить, що їх зміст не має суттєвих відмінностей. Для студентів усіх спеціальностей використовуються одні й ті ж засоби, методи, форми організації занять із розділів

теоретичної, методичної та фізичної підготовки.

З метою визначення особливостей ставлення студентів різних груп спеціальностей до занять фізичною культурою і спортом, і, зокрема, до навчальної дисципліни «Фізичне виховання», нами було проведено анкетне опитування, в якому взяли участь 180 студентів: по 60 представників наступних груп спеціальностей: інформаційно-логічної (на прикладі спеціальностей 126 Інформаційні системи та технології, 113 Прикладна математика); природничо-аграрної (на прикладі спеціальностей 101 Екологія та 106 Географія), комунікативної (на прикладі спеціальностей 053 Психологія та 054 Соціологія). Для проведення досліджень використовувалися анкети змішаного типу, студенти могли обирати один або декілька варіантів відповідей.

Аналіз результатів анкетування свідчить, що фізичне виховання однією з основних дисциплін навчального плану вважають 53,3% студентів природничо-аграрної; 30,0% студентів інформаційно-логічної та 36,6% студентів комунікативної груп спеціальностей. Не згодні з тим, що фізичне виховання є однією з основних дисциплін навчального плану та вважають доцільним переведення її в перелік вибіркових дисциплін 30% студентів природничо-аграрної групи; 43,3% студентів інформаційно-логічної групи та 36,6% студентів комунікативної групи. Інші вказали, що їм важко відповісти на це питання. При цьому, переважна більшість студентів усіх груп відмітили низьку ефективність дистанційної форми організації навчального процесу з фізичного виховання та вважають доцільним змінити підхід до його викладання. Такої думки дотримуються 93,3% студентів природничо-аграрної, 81,6% студентів інформаційно-логічної та 86,6% студентів комунікативної групи.

Серед причин, за якими вони не вважають фізичне виховання однією з основних дисциплін навчального плану, респонденти назвали наступні: 25,0% студентів природничо-аграрної, 33,3% студентів комунікативної та 38,3% інформаційно-логічної групи вказали, що ця дисципліна ніяк не може сприяти кар'єрному зростанню та не потрібна у майбутній професійній діяльності; 23,3% студентів природничо-аграрної групи, 26,6% студентів комунікативної та 35% студентів інформаційно-логічної групи відмітили, що ці дисципліни не надають ніяких корисних знань; 20% студентів комунікативної та 26,6% студентів інформаційно-логічної групи – не влаштовує необхідність складати залік з дисципліни «Фізичне виховання». Такі результати свідчать, що у значної кількості студентів не сформоване розуміння прикладної значущості фізичної культури як дієвого засобу підготовки до професійної діяльності, корекції роботоздатності протягом робочого дня, профілактики професійних захворювань, що дозволяє зробити висновок про недостатню ефективність теоретичної підготовки здобувачів в системі фізичного виховання.

На наше прохання вказати, як часто вони пропускають заняття з фізичного виховання без поважних причин, 56,6% студентів природничо-аграрної; 43,3% студентів комунікативної групи, 36,6% студентів інформаційно-логічної групи відповіли, що майже ніколи цього не роблять; 26,6% студентів природничо-аграрної 36,6% студентів комунікативної та 40% студентів інформаційно-логічної групи – що пропускають заняття 3-4 рази на семестр; часто пропускають заняття 16,6% студентів природничо-аграрної; 20,0% студентів комунікативної та 23,3% студентів інформаційно-логічної груп спеціальностей. Таким чином, судячи з результатів анкетного опитування, найбільш висока

відвідуваність навчальних занять з фізичного виховання спостерігається серед студентів природничо-аграрної, найнижча – серед студентів інформаційно-логічної групи спеціальностей.

За результатами анкетування, у позанавчальний час регулярно займаються фізичною культурою і спортом 51,6% студентів природничо-аграрної, 36,6% студентів комунікативної та 33,3% студентів інформаційно-логічної груп. З них 1 раз на тиждень займаються 6,4% студентів природничо-аграрної групи, 14,2% студентів комунікативної та 15% студентів інформаційно-логічної групи. 2 рази на тиждень – 29% студентів природничо-аграрної, 52,3% студентів комунікативної; 45% студентів інформаційно-логічної груп. 3 рази на тиждень – 32,2% студентів природничо-аграрної, 19% студентів комунікативної; 20% студентів інформаційно-логічної груп. 4 рази на тиждень – 19,3% студентів природничо-аграрної, 9,5% студентів комунікативної; 10% студентів інформаційно-логічної груп. 5 і більше разів на тиждень – 13,1% студентів природничо-аграрної; 4,7% студентів комунікативної; 10% студентів інформаційно-логічної груп.

При цьому, середня тривалість додаткових фізкультурних занять у 13,6% студентів комунікативної; 15% студентів інформаційно-логічної та 6,4% студентів природничо-аграрної становить 10 хвилин (скоріше за все, мається на увазі ранкова гігієнічна гімнастика); у 27,2% студентів комунікативної; 25% студентів інформаційно-логічної та 9,6% студентів природничо-аграрної груп – 20 хвилин; у 36,6% студентів комунікативної; 35% студентів інформаційно-логічної та 25,8% студентів природничо-аграрної груп – 30 хвилин; у 13,6% студентів комунікативної; 20% студентів інформаційно-логічної та 22,5% студентів природничо-аграрної груп – 40 хвилин; у 9% студен-

тів комунікативної; 5% студентів інформаційно-логічної та 35,7% студентів природничо-аграрної груп – 60 хвилин та більше.

Такі результати свідчать, що найбільш залучені до занять фізичною культурою у позанавчальний час студенти природничо-аграрної групи спеціальностей, у них спостерігається найбільший обсяг рухової активності.

В таблиці 1 наведено перелік причин, що спонукають студентів до занять фізичними вправами. Так як ми надали можливість студентам обирати декілька мотиваційних варіантів, загальна кількість відповідей перевищує 100%. Аналіз отриманих результатів свідчить, що найбільш вагомою причиною для занять фізичними вправами для студентів усіх груп спеціальностей є знання про їх користь. При цьому, кількість студентів інформаційно-логічної групи, для яких ця причина є провідною дещо перевищує студентів інших груп. Вимоги професійної діяльності більшою мірою, ніж інших спонукають до занять студентів природничо-аграрної групи; поради друзів та засоби масової інформації – студентів комунікативної групи. Такий розподіл відповідей може пояснюватись тим, що найбільш високі вимоги до рівня фізичної підготовленості та роботоздатності фахівців пред'являються специфічними умовами роботи професій природничо-аграрної групи спеціальностей, які передбачають необхідність переміщення на великі відстані, часто з вантажами, наявність уміння орієнтуватись на місцевості.

Серед причин, що перешкоджають регулярним заняттям фізичною культурою переважна кількість студентів усіх груп зазначила брак часу. Цю причину вказали 86,6% студентів інформаційно-логічної, 63,3% студентів комунікативної та 60,0% студентів природничо-аграрної груп. На лінощі та відсутність бажання займатись вказали 26,6% сту-

Причини, що спонукають студентів різних груп спеціальностей до занять фізичними вправами

Причина	Кількість студентів, %		
	Комунікативна група	Інформаційно-логічна група	Природничо-аграрна група
Знання про користь занять	43,3	56,6	40,0
Погіршення здоров'я	16,6	20,0	13,3
Необхідність складати залік	20,0	23,3	16,6
Поради друзів	23,3	6,6	3,3
Участь у змаганнях	6,6	10,0	13,3
ЗМІ	13,3	3,3	6,6
Вимоги професії	16,6	6,6	36,6

дентів інформаційно-логічної, 33,3% студентів комунікативної та 23,3% студентів природничо-аграрної груп. Матеріальні труднощі заважають займатись 36,6% студентів комунікативної, 30,0% студентів природничо-аграрної та 23,3% студентів інформаційно-логічної груп.

На питання про тривалість часу, який студенти витрачають на самопідготовку, студенти інформаційно-логічної групи спеціальностей зазначили, що витрачають на виконання навчальних завдань $31,2 \pm 2,4$ години на тиждень, студенти комунікативної групи – $22,4 \pm 2,6$ години на тиждень, природничо-аграрної – $22,8 \pm 2,2$ години на тиждень. Отже, найбільше часу на виконання навчальних завдань витрачається студентами інформаційно-логічної групи спеціальностей, тому їм слід більше уваги приділяти виконанню вправ для зняття втоми та відновлення роботоздатності в процесі самопідготовки.

Таким чином, результати проведеного опитування свідчать про те, що спостерігається значна різниця у способі життя та ставленні студентів різних груп спеціальностей до занять фізичною культурою, що, на наш погляд, необхідно враховувати в процесі фізичного виховання для підвищення його ефективності та формування мотивації здобувачів вищої освіти до раціонально організованої рухової активності.

Одним зі шляхів формування мотиваційно-ціннісного ставлення студентської молоді до занять фізичною культурою, на думку фахівців, є удосконалення системи теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти в системі фізичного виховання. Розділ теоретичної підготовки покликано вирішувати питання щодо формування у студентів необхідних знань з основ здорового способу життя та методики використання засобів фізичного виховання для збереження та зміцнення здоров'я. Необхідність удосконалення системи формування знань в галузі фізичної культури особливо зростає в сучасних умовах організації освітнього процесу, при переході на дистанційне навчання, коли підвищуються вимоги до самостійності молоді людини, її відповідальності за власне здоров'я, прагнення до особистого самовдосконалення, вміння наполегливо працювати над собою.

Аналіз літературних джерел [5,18,27] свідчить, що для більш ефективного вирішення завдань теоретичної підготовки в системі фізичного виховання фахівці пропонують використовувати інтерактивні методи навчання, що спрямовані на активізацію мислення тих, хто займається, характеризуються високим ступенем мотивації, емоційного сприйняття навчального матеріалу, дозволяють активізувати і розвивати пізнавальну і творчу діяльність,

підвищувати результативність навчального процесу; формувати й оцінювати компетентності, особливо в частині організації виконання колективної роботи. На наш погляд, для досягнення максимальної ефективності освітнього процесу в фізичному вихованні доцільно добирати методи теоретичної підготовки для студентів різних груп спеціальностей таким чином, щоб вони могли не лише формувати знання в галузі фізичної культури, але й сприяти б розвитку професійно значущих психічних якостей. Тому нами, на основі аналізу науково-методичної літератури [25], було визначено професійно значущі психічні якості фахівців різних груп спеціальностей та запропоновано інтерактивні методи теоретичної підготовки студентів, які в поєднанні з традиційними лекціями, семінарами, консультаціями, роботою з науково-методичною літературою, повинні сприяти підвищенню якості формування знань, розвитку психічних якостей, необхідних для якісного виконання майбутніх професійних обов'язків, формуванню професійних компетентностей.

Аналіз науково-методичної літератури свідчить, що студентам інформаційно-логічної групи спеціальностей необхідно добирати методи, що можуть сприяти розвитку аналітичного та логічного мислення, уваги, пам'яті, емоційної стійкості, цілеспря-

мованості, дисциплінованості, ініціативності, ретельності, самостійності, наполегливості, витримки, самовладання; навчити учасників аналізувати та складати алгоритми вирішення реальних практичних ситуацій, формувати навички відділення важливого від другорядного, що необхідно для якісного виконання професійних обов'язків фахівцям цієї групи. Тому, їм в якості методів теоретичної підготовки доцільно запропонувати методи аналізу конкретних ситуацій (ситуація-проблема, ситуація оцінка, ситуація-вправа, ін.) та методи активізації сприйняття (проблемна лекція, лекція-візуалізація, лекція із заздальгідь запланованими помилками, лекція з використанням техніки зворотного зв'язку).

Для студентів комунікативної групи професійно значущими психічними якостями є: словесна і емоційна стійкість, витримка, самовладання, логічне мислення, творче мислення, креативність, комунікативність, колективізм, урівноваженість, активність, ініціативність, уміння висловлювати свої думки, схильність до самоосвіти. З метою розвитку цих якостей їм запропонували використовувати дискусійні методи: дебати, дебрифінг, дискусія та ін. Використання дискусійних методів повинно сприяти розвитку комунікативних якостей учасників (вміння доказувати, апелювати, дебатовати, висловлювати свою або групову точку зору, формулювати та задавати питання, оцінювати та критикувати), які є провідними для даної групи спеціальностей.

Студентам природно-аграрної групи необхідні: емоційна стійкість, здатність до концентрації уваги, творче мислення, аналітичні здібності, відчуття часу, простору, спостережливості, увага, оперативне мислення, цілеспрямованість, дисциплінованість, ініціативність, самостійність, сміливість, наполегливість, витримка. Для розвитку цих яко-

стей і формування професійних компетентностей (дослідницьких вмінь, вмінь спостерігати та робити висновки, застосовувати набуті знання на практиці, визначати сфери та межі застосування результатів дослідження) їм доцільно використовувати пошукові та дослідницькі методи: проект, звіт, програма, доповідь та ін. (табл.2.).

У науково-методичній літературі [4,20] зазначається, що використання різноманітних форм фізичного виховання студентів повинно забезпечувати загальний обсяг індивідуальної рухової активності в середньому не менше 8-10 годин на тиждень. Такий рівень рухової активності не може бути забезпечений лише академічними навчальними заняттями з фізичного виховання, тому вони обов'язково повинні доповнюватися іншими формами рухової активності: самостійними тренувальними заняттями, заняттями у спортивних секціях та фізкультурно-оздоровчих групах, виконанням фізичних вправ у режимі дня, участю в спортивно-масових заходах.

Аналіз результатів наукових досліджень останніх років свідчить, що для залучення студентів до занять фізичною культурою в позанавчальний час, підвищення інтересу до них, доцільно використовувати новітні, сучасні форми організації занять, які користуються попитом серед студентської молоді.

Широкий спектр сучасних технологій організації діяльності тих, хто займається, які використовуються в даний час в різних галузях педагогіки і, зокрема, у фізичному вихованні, надає можливість обирати та рекомендувати до практичного використання в системі позанавчальних занять ті з них, які дозволяють розвивати необхідні професійні якості студентам різних груп спеціальностей. Перевагою використання даних технологій у фізичному вихованні є можливість комплексного вирішення завдань фізич-

ного виховання та розвитку особистісних властивостей і якостей, необхідних в тому чи іншому виді професійної діяльності.

В останні роки, у зв'язку зі стрімким розвитком комп'ютерних технологій, все більшої популярності набувають сучасні технології залучення людей до участі у виконанні певної діяльності (флешмоби, марафони, батлфести майстер-класи, квести, інтелектуальні клуби; тренінги, челенджі, PR-кампанії, ін.) [6,20]. Тому, для підвищення інтересу студентів до занять фізичними вправами у позанавчальний час, ми запропонували використовувати новітні, сучасні технології організації діяльності тих, хто займається, прояв яких в повсякденній життєдіяльності молоді, користується величезним попитом.

Студентам інформаційно-логічної групи спеціальностей ми рекомендували використовувати майстер-класи, інтелектуальні клуби та квести. Використання перелічених технологій організації діяльності на заняттях фізичною культурою буде сприяти не лише розвитку фізичних якостей, але й розвитку уваги, логічного та аналітичного мислення, пам'яті, емоційної стійкості, цілеспрямованості, дисциплінованості, ініціативності, самостійності, наполегливості, витримки, стійкості, самовладання, які необхідні фахівцям даної групи.

Студентам комунікативної групи спеціальностей рекомендували використовувати челленджі, піар-кампанії, тренінги, що повинно, окрім підвищення показників фізичної підготовленості сприяти розвитку творчого мислення, креативності, комунікативності, колективізму, урівноваженості, активності, ініціативності, уміння висловлювати свої думки, які, на думку фахівців [26], є професійно значущими якостями для представників цієї групи спеціальностей.

Студентам природничо-аграрної групи спеціальностей

можна рекомендувати застосування квестів, «марафонів», батл-фестів. Перелічені технології організації діяльності тих, хто займається, сприятимуть розвитку відчуття часу, простору, спостережливості; обсягу, розподілу, перемиканню уваги; оперативного мислення, довготривалої уваги, наполегливості, витримки, які є необхідними в професіях даної групи (табл.2).

Для визначення ставлення учасників освітнього процесу до впровадження інтерактивних методів навчання в систему теоретичної підготовки та сучасних технологій організації діяльності студентів різних груп спеціальностей в систему позанавчальних занять, нами було

проведено опитування викладачів фізичного виховання (у кількості 19 осіб) та студентів. Як свідчать результати опитування, більшість студентів (66,6% – інформаційно-логічної групи, 78,3,0% – природничо-аграрної та 86,6% – комунікативної груп спеціальностей) зацікавлені у використанні запропонованих методів теоретичної підготовки та форм організації занять з фізичного виховання. Більшість викладачів (78,9%) також вважають, що використання сучасних технологій сприятиме стимуляції інтересу студентів до регулярних занять фізичними вправами у позанавчальний час. Але, при цьому, 63,1% викладачів зазначили, що під час впроваджен-

ня даних технологій у процес фізичного виховання студентів можуть виникнути труднощі, пов'язані із недостатністю науково-методичного забезпечення та складністю в розробці змісту таких занять.

Таким чином, учасники освітнього процесу, – як студенти, так і викладачі високо оцінюють перспективи впровадження запропонованих методів і форм організації занять з фізичного виховання, вважаючи, що їх використання підвищить його ефективність. У той же час, викладачі відзначають, що для забезпечення можливості якісного використання запропонованих форм роботи в систему фізичного виховання, необхідно підготувати науково-педагогіч-

Таблиця 2

Сучасні технології організації діяльності та методи теоретичної підготовки студентів різних груп спеціальностей в системі фізичного виховання

Професійно значущі психічні якості	Методи теоретичної підготовки	Технології організації діяльності в позанавчальний час
<i>Інформаційно-логічна група</i>		
Обсяг, розподіл, перемикання, концентрація, стійкість уваги, оперативне мислення, оперативна і довготривала пам'ять, емоційна стійкість, цілеспрямованість, дисциплінованість, ініціативність, ретельність, самостійність, наполегливість, витримка, стійкість, самовладання.	Методи аналізу конкретних ситуацій: ситуація-проблема, ситуація оцінка, ситуація-вправа; методи активізації сприйняття: проблемна лекція, лекція-візуалізація, лекція із задалегідь запланованими помилками, лекція з використанням техніки зворотного зв'язку	Майстер-клас (воркшоп), інтелектуальний клуб, квест
<i>Комунікативна група</i>		
Словесна і емоційна стійкість, витримка, самовладання, логічне мислення, творче мислення. Креативність, комунікативність, колективізм, урівноваженість, активність, ініціативність, уміння висловлювати свої думки (вербальні якості), схильність до самоосвіти.	Дискусійні методи: дебати, дебрифінг, дискусія та ін.	Челлендж, PR-кампанія, тренінг
<i>Природничо-аграрна група</i>		
Емоційна стійкість, здатність до концентрації уваги, творче мислення, аналітичні здібності. Оптимальний розвиток відчуття часу, простору, спостережливості, обсягу, розподілу, перемикання уваги, оперативне мислення, довготривала увага, цілеспрямованість, дисциплінованість, ініціативність, самостійність, сміливість, наполегливість, витримка.	Пошукові та дослідницькі методи: проект, звіт, програма, доповідь та ін.	Квест, «марафон», батл-фест

них працівників до впровадження новітніх технологій організації діяльності тих, хто займається в процес фізичного виховання.

Дискусія. Результати численних наукових досліджень свідчать, що в останні роки спостерігається істотне погіршення стану здоров'я і фізичної підготовленості студентської молоді [3,16,18]. Учені констатують, що науково-технічний прогрес і всевітня комп'ютеризація призводять до подальшої інтенсифікації та ускладнення процесу навчання у ЗВО, що супроводжується скороченням обсягу рухової активності здобувачів вищої освіти [1,10,16]. Перехід на дистанційну форму навчання значно посилив наявну проблему. Науковці зазначають, що трансформація процесу навчання не може не відбитися на особливостях адаптаційних процесів і, відповідно, стані здоров'я студентів, які займаються переважно розумовою працею та проводять багато часу за комп'ютером [9,19,23]. Таким чином, проблема покращення здоров'я студентської молоді стала ще більш актуальною.

Погіршення фізичних кондицій здобувачів освіти науковці пов'язують, зокрема, з їх недостатньою руховою активністю, низьким рівнем мотивації до занять фізичними вправами [8,10,11]. Тому велика кількість наукових досліджень присвячена вирішенню проблеми формування ціннісного ставлення студентів до регулярних занять фізичною культурою і спортом. Ця проблема була розглянута у працях Т.Ю. Круцевич [11-13]; О.Ю. Марченко [16]; М.І. Маєвського [14] та інших. Фахівці зазначають, що, виникаючи на основі потреб, система мотивів визначає спрямованість особистості у сфері фізичного виховання, стимулює й мобілізує її на прояв рухової активності. Тому поняття мотивації є одним з основних, що характеризують рушійні сили поведінки та діяльності людини [1,2,15].

Вчені з'ясували, що ціннісне ставлення до занять фізичною культурою формується під впливом багатьох чинників, зокрема: рівня соціальних досягнень суспільства; орієнтації на цінності фізичної культури, виходячи з особистих інтересів; готовності викладачів ефективно організувати і методично забезпечувати самостійну роботу студентів, реалізувати міжпредметні зв'язки; ступеня сформованості у студентів прагнення до самопізнання і саморозвитку; матеріально-технічного та санітарно-гігієнічного забезпечення самостійної роботи; врахування потреб, інтересів студентів при формуванні змісту програм з фізичного виховання на основі особистісно-диференційованого підходу [5,9,15,27].

Серед чинників, що обумовлюють формування мотивації здобувачів освіти до занять фізичною культурою окремої уваги заслуговують особливості професійної діяльності майбутніх фахівців. Необхідність врахування цього чинника при визначенні шляхів формування мотиваційно-ціннісного ставлення студентів до занять фізичною культурою доведена в значній кількості наукових праць. Так, в дослідженні О. Марченко, О. Москаленко [15] визначено особливості та відмінності формування мотивації до занять спортом студентів коледжів різного професійного спрямування. Визначено, що на процес формування мотивів мають вплив зовнішні умови, створені професійним середовищем.

Н.Ю. Борейко [2] розроблено структуру професійної фізичної культури майбутнього інженера, в ході створення якої автором визначено поняття «фізична культура особистості інженера», розкрито зміст структурних компонентів професійної культури особистості (аксіологічного, когнітивного, операційно-поведінкового, індивідуально-творчого).

У роботах Бондаренко В.В., Нікітенко О.В., Русанівського С.В., Слободянюк П.А. [1], висвітлено мотиваційні чинники, які спрямовують здобувачів вищої освіти ЗВО МВС України займатися фізичною підготовкою під час позааудиторної роботи, розглянуто причини, які перешкоджають належному рівню організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти в умовах воєнного стану.

О.О. Кошелевою та В.М. Великим досліджено мотиваційні пріоритети курсантів ЗВО зі специфічними умовами навчання до занять фізичною культурою [10].

Фахівці зазначають, що для підвищення мотивації здобувачів вищої освіти до систематичних самостійних занять фізичними вправами та спортом необхідно враховувати специфічні умови майбутньої професійної діяльності здобувачів, надати їм повний обсяг інформації про засоби та методи фізичного виховання, особливості їх застосування для досягнення особистих та професійних цілей. Слід акцентувати на соціальній важливості фізичної культури як для окремої особистості, так і для суспільства загалом, що дозволить підвищити інтерес молоді до занять фізичними вправами [1,5,21].

Таким чином, вчені підкреслюють значущість теоретичної підготовки в системі фізичного виховання студентської молоді для формування мотивації здобувачів вищої освіти до занять фізичною культурою, зазначають, що саме теоретичні знання стають основою для формування розуміння ролі фізичної культури в зміцненні та збереженні здоров'я, підвищенні роботоздатності, підготовки до конкретного виду професійної діяльності, формують світоглядну систему і ставлення студентів до фізичної культури. Знання необхідні для розуміння соціальних процесів функціонування фізичної культури суспільства і особистості, вміння їх

творчо використовувати для професійно-особистісного розвитку, самовдосконалення, організації здорового способу життя.

Саме тому в останні роки питанню вдосконалення теоретичної підготовки студентів в системі фізичного виховання приділялось багато уваги. Так, О.А. Томенком [28] розроблена концептуальна модель неспеціальної фізкультурної освіти учнівської та студентської молоді, яка містить мету, завдання, принципи, функції, рівні організації, зміст, форми реалізації, засоби та контроль неспеціальної фізкультурної освіченості.

Окремої уваги заслуговує досвід впровадження в навчальний процес з фізичного виховання інтерактивних методів навчання для підвищення ефективності теоретичної підготовки тих, хто займається. Дослідженню цієї проблеми присвячено праці Н.В. Москаленко., Т.Г. Кожедуб [18], Т.В. Сичової [26], ін. Як відмічають фахівці [5,18,27], особливість інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес здійснюється за умови постійної, активної взаємодії усіх його учасників. Аналізуючи свої дії та дії партнерів, суб'єкти навчального процесу змінюють свою модель поведінки, більш усвідомлено засвоюють знання та вміння, тому є сенс розглядати інтерактивні методи не тільки як засіб покращення навчання, але й як засіб посилення виховних впливів.

В останні роки в закладах вищої освіти спостерігається скорочення кількості академічних годин на вивчення дисципліни «Фізичне виховання», що підвищує значення самостійних занять фізичними вправами студентів, грамотне планування яких неможливо без володіння необхідним обсягом знань з фізичної культури та спорту. З метою вирішення цього питання Н.Л. Корж [9] розроблено інноваційні підходи до організації теоретичної

підготовки студентів з використанням інтерактивних методів для оволодіння знаннями, які необхідні при плануванні самостійних занять фізичними вправами. В.С. Мунтян [23] запропонована дистанційна технологія фізичного виховання студентів, яка передбачає формування знань, необхідних при самостійному програмуванні занять. У руслі сучасних тенденцій модернізації освітнього процесу А.С. Ільницька [6] запропонувала використовувати інтернет-технології для формування знань і стимуляції інтересу студентів до занять фізичною культурою.

Таким чином, в сучасній науково-методичній літературі представлена достатня кількість робіт, присвячених проблемі формування мотиваційно-ціннісного ставлення студентів до занять фізичною культурою. В той же час, актуальним залишається проблема дослідження та порівняльного аналізу мотиваційних пріоритетів студентів різних груп спеціальностей до занять фізичною культурою, визначення шляхів формування їх мотивації до рухової активності як у різних організованих формах, так і самостійно.

Висновки. Результати дослідження дозволили визначити особливості ставлення до занять фізичною культурою студентів різних груп спеціальностей. Отримані дані свідчать, що найбільш висока залученість до занять фізичними вправами спостерігається у студентів природничо-аграрної групи спеціальностей, найменша – у студентів інформаційно-логічної групи. При цьому, студентів природничо-аграрної групи більш, ніж представників інших груп, спонукають до занять вимоги майбутньої професійної діяльності, студентів інформаційно-логічної групи – знання про користь занять, студентів комунікативної групи – поради друзів та засоби масової інформації. Більшість

студентів усіх груп вважають недостатньо ефективною дистанційну форму організації занять з фізичного виховання в ЗВО та пропонують змінити підходи до її викладання. Для формування мотиваційно-ціннісного ставлення студентів до занять фізичною культурою, підвищення ефективності процесу фізичного виховання нами запропоновано удосконалити теоретичну підготовку на основі застосування інтерактивних методів навчання та впроваджувати сучасні технології організації діяльності студентів під час проведення позанавчальних занять, вибір яких для студентів кожної групи спеціальностей рекомендовано здійснювати на основі врахування вимог професійної діяльності до розвитку фізичних та психічних якостей, що буде сприяти формуванню професійних компетентностей майбутніх фахівців. Результати анкетування учасників освітнього процесу свідчать про доцільність впровадження запропонованих методів і технологій організації навчання для підвищення мотивації студентів різних груп спеціальностей до занять фізичною культурою.

Перспективи подальших досліджень полягають у впровадженні в практику роботи закладів вищої освіти та експериментальній перевірці ефективності запропонованих заходів формування мотиваційно-ціннісного ставлення до занять фізичною культурою студентів різних груп спеціальностей.

Фінансування. Наукова робота не має спеціального фінансування та виконана у відповідності до тематичного плану наукових досліджень Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту на 2021 – 2025 рр. за темою «Наукове обґрунтування оздоровчо-рекреаційних технологій у фізичному вихованні різних груп населення» (номер державної реєстрації 0121U108320).

Вдячності. Висловлюємо вдячність керівництву та науково-педагогічним працівникам ка-

федри фізичного виховання ДНУ ім. О.Гончара за можливість проведення досліджень.

Конфлікт інтересів
Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Література

1. Бондаренко, В. В., Нікітенко, О. В., Русанівський, С., & Слободянюк, П. (2023). Мотивація до занять фізичною підготовкою здобувачів вищої освіти ЗВО МВС України під час позааудиторної роботи в умовах воєнного стану. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*, (11(171), 29-33. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2023.11\(171\).06](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2023.11(171).06)
2. Борейко Н.Ю. Педагогічні умови професійно-прикладної фізичної підготовки студентів вищих технічних навчальних закладів: дис... канд. пед. наук: спец.13.00.04. Луганськ, 2008. 255 с.
3. Борейко Н., Азаренкова Л. Мотивація до занять фізичним вихованням у студентів спеціальної медичної групи НТУ «ХПІ». *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2016. № 3. С. 15-19.
4. Городецька, О., Дмитренко, С., Хуртенко, О., Романенко, О., & Герасимишин, В. (2023). Шляхи формування здорового способу життя у здобувачів закладів вищої освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*, (6(166), 32-36. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.6\(166\).07](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.6(166).07)
5. Дедух М.О. Гендерний підхід до формування індивідуальної фізичної культури учнівської молоді у процесі фізичного виховання: дис. ... канд.наук з фіз.вих. і спорту / Національний університет фізичного виховання і спорту України. К., 2021. 280 с.
6. Ільницька А.С. Освітній компонент інтернет-технологій як стимулюючий фактор до занять фізичною культурою. *Вісник Чернігівського державного педагогічного університету ім.Т.Г.Шевченка. Міжнародна наукова конференція, Чернігів, 2013. Т.3. С.33-38.*
7. Єлісеєва Д.С. Інноваційна технологія зміцнення здоров'я дітей старшого шкільного віку в процесі самостійних занять фізичним вихованням. дис. ... канд. наук з фіз. вих. та спорту : 24.00.02; ПДАФКіС. Дніпро 2016. 368 с.
8. Кононенко, Н. М., & Білоус, Н. С. (2023). Засоби та методи підвищення рухової активності у здобувачів вищої освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура*

References

1. Bondarenko, V.V., Nikitenko, O.V., Rusanivskiy, S., & Slobodyaniuk, P. (2023). Motivation to engage in physical training of higher education graduates of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine during extracurricular work under martial law. *Scientific journal of the National Pedagogical University named after M. P. Drahomanov. Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport)*, (11(171), 29-33. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2023.11\(171\).06](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2023.11(171).06)
2. Boreyko N.Yu. Pedagogical conditions of professional-applied physical training of students of higher technical educational institutions: dis... candidate. *ped. Sciences: spec. 13.00.04. Luhansk, 2008. 255 p.*
3. Boreyko N., Azarenkova L. Motivation to engage in physical education among students of the special medical group of NTU «KhPI». *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. 2016. No. 3. P. 15-19.
4. Horodetska, O., Dmytrenko, S., Khurtenko, O., Romanenko, O., & Gerasimishin, V. (2023). Ways of forming a healthy lifestyle for students of higher education institutions. *Scientific journal of the National Pedagogical University named after M. P. Drahomanov. Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*, (6(166), 32-36. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.6\(166\).07](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.6(166).07) [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.6\(166\).07](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.6(166).07)
5. Dedukh M.O. Gender approach to the formation of individual physical culture of schoolchildren in the process of physical education: dissertation. ... Bachelor of Science in Physics and sports / National University of Physical Education and Sports of Ukraine. K., 2021. 280 p.
6. Ilnytska A.S. The educational component of Internet technologies as a stimulating factor for physical education. *Bulletin of Chernihiv State Pedagogical University named after T.G. Shevchenko. International scientific conference, Chernihiv, 2013. Volume 3. P.33-38.*
7. Eliseeva D.S. Innovative technology for strengthening the health of older children in the process of independent physical education. thesis ... candidate sciences in physics exit and sports: 24.00.02; PDAFKiS Dnipro 2016. 368 p.
8. Kononenko, N. M., & Bilous, N. S. (2023). Means and methods of increasing motor activity among students of higher education. *Scientific journal of the National Pedagogical University named after M. P.*

- i спорт*), (6(166), 74-79. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.6\(166\).15](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.6(166).15).
9. Корж Н. Ефективність технології формування ціннісного ставлення студентів до фізичної культури в процесі самостійних занять. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2017. №3. С. 59-64.
  10. Кошелева О. О., Великий Ю. М. Особливості мотивації курсантів ЗВО із специфічними умовами навчання до занять фізичною культурою. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*, 6 (166) 23. С.88-93. DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.6(166).18.
  11. Круцевич Т., Марченко О., Дедух М. Сучасні підходи до формування індивідуальної фізичної культури учнівської молоді в процесі фізичного виховання. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2021. № 2. С. 66-75.
  12. Круцевич Т., Марченко О., Холодова О. Критичні періоди у формуванні мотивації до занять руховою активністю школярів з урахуванням їх гендерних характеристик. Спортивний вісник Придніпров'я, 2020, № 1 С.268-277.
  13. Круцевич Т., Нестеренко О. Ставлення студенток до предмету «Фізичне виховання» у вищих навчальних закладах. Спортивний вісник Придніпров'я. – 2004. – № 7. – С. 57-59.
  14. Маєвський М.І. Ціннісні орієнтації у сфері фізичної культури і спорту студентів педагогічних спеціальностей: дис. ... канд. наук з фіз.вих. і спорту.: спец. 24.00.02 / Уманський державний педагогічний університет, Умань, 2016. 270 с.
  15. Марченко О., Москаленко О. Мотиваційні пріоритети до занять спортом студентів коледжів різного професійного спрямування. Спортивний вісник Придніпров'я. № 3 .2023. С. 25-32. DOI: 10.32540/2071-1476-2023-3-025
  16. Марченко О.Ю. Формування ціннісних категорій особистої фізичної культури студентів у системі вищої освіти: автореферат дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту: спец. 24.00.02. Дніпропетровськ, 2010. 20 с.
  17. Матукова Г.І. Формування фізичної культури студентів вищих навчальних закладів у поза аудиторний час: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». – Кіровоградський держ. пед. ун-т імені Володимира Винниченка. – Кіровоград, 2005. – 29с.
  18. Москаленко Н.В., Кожедуб Т.Г. Інноваційні підходи до теоретичної підготовки у фізичному вихованні. – навчальний посібник. Дніпропетровськ: Інновація, 2015. – 108 с.
  19. Москаленко Н., Кошелева О., Афанасьєв С., Решетилова В., Самошкін В. Особливості мотивації Drahomanov. Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports), (6(166), 74-79. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.6\(166\).15](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.6(166).15). [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.6\(166\).15](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.6(166).15).
  9. Korzh N. Effectiveness of the technology of formation of value attitude of students to physical culture in the process of independent classes. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. 2017. No. 3. P. 59-64.
  10. Kosheleva O. O., Velikiy Yu. M. Peculiarities of the motivation of cadets of higher education institutions with specific training conditions for physical education. *Scientific journal of the National Pedagogical University named after M. P. Dragomanov. Series No. 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport)*, 6 (166) 23. P.88-93. DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.6(166).18.
  11. Krutsevich T., Nesterenko O. The attitude of female students to the subject «Physical education» in higher educational institutions. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. – 2004. – #7. – P. 57 – 59.
  12. Krutsevich T., Marchenko O., Kholodova O. Critical periods in the formation of motivation to engage in motor activity of schoolchildren taking into account their gender characteristics. *Sports Bulletin of Dnipro Region*, 2020, No. 1 P.268-277.
  13. Krutsevich T., Nesterenko O. The attitude of female students to the subject «Physical education» in higher educational institutions. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. – 2004. – #7. – P. 57-59.
  14. Maievskiy M.I. Value orientations in the field of physical culture and sports of students of pedagogical specialties: dissertation. ... candidate of Sciences in Physics and sports.: spec. 24.00.02 / Uman State Pedagogical University, Uman, 2016. 270 p.
  15. Marchenko O., Moskalenko O. Motivational priorities for sports of college students of various professional fields. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. No. 3 .2023. P. 25-32. DOI: 10.32540/2071-1476-2023-3-025
  16. Marchenko O.Yu. Formation of value categories of personal physical culture of students in the system of higher education: abstract of the dissertation. ... candidate sciences in physics exit and sports: spec. 24.00.02. Dnipropetrovsk, 2010. 20 p.
  17. Matukova G.I. Formation of physical culture of students of higher educational institutions outside classroom time: author's abstract. thesis for obtaining sciences. candidate degree ped. Sciences: spec. 13.00.04 «Theory and methodology of professional education». – Kirovohrad State. ped. Volodymyr Vinnichenko University. – Kirovohrad, 2005. – 29 p.
  18. Moskalenko N.V., Kozhedub T.G. Innovative approaches to theoretical training in physical education. – Tutorial. Dnipropetrovsk: Innovation, 2015. – 108 p.

- до занять фізичною культурою студентів спеціальної медичної групи. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2023. №3. С.53-63. DOI: 10.32540/2071-1476-2023-3-053.
20. Москаленко Н., Кошелева О., Рузанов В., Решетилова В., Михайленко Ю. Особливості організації позанавчальних занять з фізичного виховання для студентів різних груп спеціальностей. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2021. № 1. С.151-160.
21. Москаленко Н., Торбанюк Г. Інноваційні підходи до залучення школярів і студентів до рухової активності. *Спортивний вісник Придніпров'я*, 2019 № 2, С.115-121.
22. Москаленко Н.В., Корж Н.Л., Єлісеєва Д.С. Організація самостійних занять з фізичного виховання учнівської та студентської молоді : монографія. Дніпро : Інновація, 2017. 200 с.
23. Мунтян В.С. Дистанционное обучение в физическом воспитании. *Strategicznepytania światowejnauki – 2014. –Przemysł :Naukaistudia. – S. 5-8. – (Volume 14. Pedagogicznenuki)*.
24. Пангелова Н., Москаленко Д. Сучасні підходи щодо формування особистої фізичної культури підлітків 14-15 років. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2023. № 1. С. 119-126.
25. Пилипей Л.П. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів. :монографія.- Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. -312с.
26. Сичова Т. Засоби підвищення рівня теоретичної підготовленості студенток в процесі фізичного виховання. *Молода спортивна наука України. – 2012. – С.123-126.*
27. Сичова Т.В. Інноваційні технології зміцнення здоров'я студенток в процесі фізичного виховання : дис. ... канд. наук з фіз. вих. та спорту : 24.00.02 ; Дніпропетр. держ. ін.-т фіз. культури і спорту.– Д., 2012. – 290 с.
28. Томенко О.А. Теоретико-методологічні основи неспеціальної фізкультурної освіти учнівської молоді : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. наук з фіз. вихов. і спорту : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». – К., 2012. – 37 с.
19. Moskalenko N., Kosheleva O., Afanasyev S., Reshetylova V., Samoshkin V. Peculiarities of motivation for physical education of students of a special medical group. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. 2023. No. 3. P.53-63. DOI: 10.32540/2071-1476-2023-3-053.
20. Moskalenko N., Kosheleva O., Ruzanov V., Reshetylova V., Mykhaylenko Yu. Peculiarities of the organization of extracurricular classes in physical education for students of different groups of specialties. *Prydniprovy sports bulletin*. 2021. No. 1. P.151-160.
21. Moskalenko N., Torbanyuk G. Innovative approaches to engaging schoolchildren and students in motor activity. *Sports Bulletin of Dnipro Region*, 2019 No. 2, pp. 115-121.
22. Moskalenko N.V., Korzh N.L., Eliseeva D.S. Organization of independent classes on physical education of pupils and students: monograph. Dnipro: Innovation, 2017. 200 p.
23. Muntyan V.S. Distance learning in physical education. *Strategicznepytania wołysnauki – 2014. –Przemysł : Naukaistudia. – S. 5-8. – (Volume 14. Pedagogical science)*.
24. Pangelova N., Moskalenko D. Modern approaches to the formation of personal physical culture of 14-15 year olds. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. 2023. No. 1. P. 119-126.
25. Pylypei L.P. Professional and applied physical training of students. : monograph.- Sumy: DVNZ «UABS NBU», 2009. -312p.
26. Sychova T. Means of increasing the level of theoretical preparation of female students in the process of physical education. *Young sports science of Ukraine. – 2012. – P.123-126.*
27. Sychova T.V. Innovative technologies for strengthening the health of female students in the process of physical education: thesis. ... candidate sciences in physics exit and sports: 24.00.02; Dnipropetrovsk state Institute of Physics of culture and sports. – D., 2012. – 290 p.
28. Tomenko O.A. Theoretical and methodological foundations of non-special physical education of schoolchildren: author's abstract. thesis for obtaining sciences. doctor's degree sciences in physics education and sports: spec. 24.00.02 «Physical culture, physical education of different population groups.» – K., 2012. -37 p.

Кошелева Олена

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
м. Дніпро, вул. Набережна Перемоги, 10, 49094, Україна
e-mail: koshelevaeva@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-9085-6800>

Москаленко Наталія

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
м. Дніпро, вул. Набережна Перемоги, 10, 49094
e-mail: moskalenkonatali@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0001-9162-5206>

Сидорчук Тетяна

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
м. Дніпро, вул. Набережна Перемоги 10, Україна
e-mail: sydorchuk1704@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-7129-1616>

Пісарькова Олександра

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
м. Дніпро, пр. Яворницького, 19, 49005
e-mail: pisarkova21@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0005-2582-641X>

Максимов Андрій

Український державний університет науки і технологій
м. Дніпро, вул. Лазаряна, 2, 49010
e-mail: lack@ukr.net
<https://orcid.org/0009-0001-4110-096X>